

BOSANSKOHERCEGOVAČKI AUTO-MOTO KLUB

SEKTOR ZA INFORMISANJE I DOKUMENTACIJU (SID)

STANJE CESTOVNE SIGURNOSTI U ZEMLJAMA REGIJE U PERIODU 2017-2019. GODINA

Septembar/rujan 2020. godine

Ceste u Europi smatraju se najsigurnijima u svijetu, ali uprkos tome što je sigurnost značajno povećana u proteklim decenijama, broj poginulih i teško povrijeđenih osoba/lica je i dalje visok. Tokom protekle 2019. godine na cestama 27 država članica EU-a zabilježeno je oko 22.800 smrtnih slučajeva u cestovnom saobraćaju, što je skoro 7.000 manje smrtnih slučajeva (23%) u odnosu na 2010. godinu. Ukoliko posmatramo broj stradalih u odnosu na 2018. godinu isti je smanjen za 2%. Zemlje našeg regiona, izuzimajući Sloveniju, a uključujući tu i Bosnu i Hercegovinu spadaju u najrizičnije zemlje u Europi, što dokazuje i broj smrtno stradalih na milion stanovnika: Sjeverna Makedonija 66, Hrvatska 73, Bosna i Hercegovina 74, Crna Gora 76, Srbija 77, Albanija 80, Bugarska 89 i Rumunija 96 smrtno stradalih na milion stanovnika.

Vodeći se informacijom da je trend izrazito negativnog rasta broja saobraćajnih/prometnih nezgoda na bosanskohercegovačkim cestama zaustavljen 2017. godine i tokom protekle dvije godine prerastao u trend smanjenja broja saobraćajnih/prometnih nezgoda, baš kao i broj poginulih i povrijeđenih osoba, napravili smo kratku analizu stanja cestovnog saobraćaja/prometa u zemljama regiona.

HRVATSKA

Od prvog avgusta/kolovoza 2019. u Republici Hrvatskoj na snagu je stupio izmijenjeni Zakon o sigurnosti prometa/saobraćaja na cestama gdje je akcenat stavljen na znatno strožije kazne, uključujući i oduzimanja vozila. S ciljem smanjenja broja najtežih prekršaja, povećani su iznosi novčanih kazni za najčešće uzroke saobraćajnih/prometnih nezgoda kao što su: kršenje ograničenja brzine, vožnje pod uticajem alkohola/narkotika, nevezanje sigurnosnog pojasa i korištenje mobitela tokom vožnje.

Iako se novi Zakon o sigurnosti prometa/saobraćaja na cestama primjenjuje samo pet posljednjih mjeseci 2019. godine, pozitivni efekti su se odrazili na cjelogodišni prosjek, te je u Hrvatskoj u 2019. godini registrovano 31.367 saobraćajnih/prometnih nezgoda, što je za 6,2% manje u odnosu na 2018. godinu kada je evidentirano 33.440 saobraćajnih/prometnih nezgoda. To iznosi tačno 3.000 saobraćajne nezgode manje u odnosu na 2017. godinu. U saobraćajnim/prometnim nezgodama u 2019. godini život je izgubilo 297 osoba/lica, u 2018. godini 317 osoba/lica, dok je u 2017. godini život izgubila 331 osoba/lica. Procentualno gledajući došlo je do smanjenja broja poginulih od 9,1 % u periodu od 2017. do 2019. godine.

U prošloj godini znatno je smanjen i broj teško povrijeđenih osoba/lica, te su 2.494 osobe pretrpile teške povrede u saobraćajnim/prometnim nezgodama, u odnosu na 2018. godinu kada je taj broj iznosio 2.731 lice/osobe. U 2017. godini 2.776 osoba/lica je pretrpilo teže povrede u saobraćajnim nezgodama. U odnosu na 2017.

godinu, u 2019. godini 282 lica/osobe manje su pretpile teže tjelesne povrede u saobraćajnim/prometnim nezgodama, što je smanjenje od 10.2%.

Iako je u prošloj godini evidentiran najmanji broj nezgoda i smrtno stradalih osoba/lica na cestama u cijeloj prošloj deceniji, MUP Hrvatske upozorava da je Hrvatska s trenutnom stopom od 73 smrtno stradala lica/osobe na milion stanovnika daleko od prosjeka Europske unije, gdje je prosjek 51 poginulih osoba/lica na milion stanovnika.

Najveći problem na hrvatskim cestama su recidivisti, vozači koji ne popravljaju opasno ponašanje bez obzira na velik broj kazni koje imaju.

SRBIJA

Kombinacijom preventivnih i represivnih mjera na teritoriji Republike Srbije u 2019. godini zabilježena su 534 slučaja smrtno stradalih osoba/lica, što je najniži broj smrtno stradalih u posljednjih 30 godina na cestama u Republici Srbiji. Broj smrtno stradalih je za 12 osoba/lica manji u odnosu na 2018. godinu, kada je smrtno stradalo 546 osoba/lica, i čak za 45 osoba/lica manji u odnosu na 2017. godinu kada je na cestama poginulo 579 osoba/lica. Po prvi put, broj smrtno stradalih mladih ljudi bio je manji od 100 osoba/lica. U 2019. godini na teritoriji Republike Srbije poginulo je desetero djece. Podaci, na osnovu petogodišnje statistike, ukazuju da svako drugo dijete smrtno strada kao saputnik u automobilu.

U istom periodu zabilježeno je i više slučajeva smrtno stradalih biciklista i osoba/lica starijih od 65 godina, koji su uglavnom stradali kao pješaci.

Iako Republička Agencija za bezbjednost saobraćaja/prometa još uvijek nije objavila detaljne statističke podatke za prošlu godinu, navedeno je da je ukupno povrijeđeno 20.500 osoba/lica, što je za 2% manje u odnosu na godinu ranije. Nije poznat ukupan broj saobraćajnih/prometnih nezgoda za 2019. godinu, dok je u 2018. godine registrovano 35.815 saobraćajnih/prometnih nezgoda. Tokom 2017. godine registrovano je 36.461 saobraćajna/prometna nezgoda. Kada je riječ o saobraćajnim/prometnim nezgodama sa teško povrijeđenim osobama/licima registrovano je 3.338 nezgoda sa teško povrijeđenim osobama/licima 2018. godine, dok je 2017. godine registrovano 3.503 nezgode sa teško povrijeđenim osobama/licima.

Djeca uzrasta od 7 i 8 godina prepoznata su kao jedna od najugroženijih starosnih kategorija djece. S tim na umu 2017. godine pokrenut je projekat „Pažljivkova smotra“, najveći projekat o sigurnosti djece u saobraćaju/prometu u Republici Srbiji. Projekat podrazumijeva takmičenje djece predškolskog uzrasta, učenika prvog i drugog razreda osnovnih škola, na temu sigurnijeg učestvovanja u saobraćaju/prometu. Ukupno je obuhvaćeno oko 70.000 djece. Unatoč činjenici da je u prošloj godini zabilježen najmanji broj nezgoda i smrtno stradalih osoba/lica na cestama u zadnje tri decenije, Srbija sa stopom od 77 smrtno stradale osobe/lica nalazi se pri samom vrhu po broju poginulih na milion stanovnika.

CRNA GORA

U cilju poboljšanja sigurnosti svih učesnika u saobraćaju/prometu i smanjenja broja saobraćajnih/prometnih nezgoda sa najtežim posljedicama u Crnoj Gori je 12. februara 2019. godine na snagu stupio izmjenjeni Zakon o sigurnosti/bezbjednosti saobraćaja/prometa na cestama po kojem se, između ostalog, najteži saobraćajni/prometni prekršaji sankcionišu isključivo zatvorskom kaznom od 15 do 60 dana. To važi za vozače koji upravljaju vozilom pod dejstvom alkohola u koncentraciji od 2g/kg ili većoj, koji su pod uticajem opojnih droga ili drugih psihoaktivnih supstanci i koji se u naselju kreću brzinom koja je za 70 kilometara na sat (km/h) i više veća od dozvoljene brzine ili van naselja brzinom koja je za 90 km/h veća od dozvoljene. Zatvorska kazna od 15 do 60 dana biće izrečena osobama/licima koja upravljaju vozilom za vrijeme trajanja mjere zabrane upravljanja ili ograničenja prava na upravljanje motornim vozilom i koji ne zaustave vozilo na znak ili naredbu ovlaštenog policijskog službenika.

Broj saobraćajnih/prometnih nezgoda u 2019. godini iznosio je 6.210, što je u odnosu na 2018. godinu više za 4,6%, kada je broj saobraćajnih nezgoda iznosio 5.872, dok je u 2017. godini registrovano 5.678 saobraćajnih/prometnih nezgoda. Tokom 2019. godine smrtno je stradalo 47 osoba/lica. U 2018. godini na crnogorskim cestama je smrtno stradalo 48 osoba/lica, a teško je povrijeđeno 2.142 osoba/lica. U 2017. godini poginule su 63 osobe/lica, dok je registrovano 2.183 slučaja teških povreda u saobraćajnim/prometnim nezgodama.

U Crnoj Gori, najčešće poginuli u saobraćaju/prometu su bili vozači motornih vozila koji čine 50% svih poginulih osoba/lica, zatim slijede saputnici koji čine 25% poginulih osoba/lica, nakon toga slijede pješaci koji čine oko 17% smrtno stradalih, a zatim motociklisti koji čine oko 8% od ukupnog broja poginulih osoba/lica.

Aktivnosti koje su se odnosile na donošenje novih pravilnika i zakona koji regulišu ovu oblast, uz preventivne i represivne aktivnosti usmjerene na sve učesnike u saobraćaju/prometu rezultirali su značajnim smanjenjem broja stradalih na cestama Crne Gore. Tako je stopa smrtnosti na milion stanovnika koja je u 2017. godini iznosila čak 101 smrtno stradalo osoba/lice, smanjena tokom naredne dvije godine na 76 poginulih na milion stanovnika.

SJEVERNA MAKEDONIJA

U teškoj saobraćajnoj/prometnoj nezgodi na autocesti Skoplje-Tetovo koja se desila 13. februara/veljače 2019. godine u prevrtanju autobusa u blizini sela Laskarci poginulo je 15 osoba/lica. Tokom cijele prošle godine na cestama u Sjevernoj Makedoniji ukupno su stradale 132 osobe/lica, jedna manje u odnosu na 2018. godinu, dok je 2017. godine smrtno stradalo 155 osoba/lica.

Tokom prošle godine u Sjevernoj Makedoniji registrovano je 3.233 nezgode sa poginulim i povrijeđenim licima, što je znatno manje u odnosu na 2018. godinu kada je registrovano 3.740 saobraćajnih/prometnih nezgoda. Tokom 2017. godine

registrovano je 4.019 saobraćanih/prometnih nezgoda. Kao i prethodnih godina, najčešći uzroci saobraćajnih/prometnih nezgoda su brza vožnja i oduzimanje prvenstva prolaza koje čine gotovo trećinu svih uzroka teških saobraćajnih/prometnih nezgoda u 2019. godini u Sjevernoj Makedoniji.

Po broju stradalih na milion stanovnika Sjeverna Makedonija bilježi najbolje rezultate u regiji Zapadnog Balkana sa stopom smrtnosti 66 poginulih osoba/lica na milion stanovnika.

SLOVENIJA

Za razliku od većine drugih država u Sloveniji je prošle godine došlo do povećanja poginulih na cestama. Tokom 2019. godine 102 lica/osobe su smrtno stradale u saobraćajnim/prometnim nezgodama, što je u odnosu na 2018. godinu povećanje za 11 osoba, što podrazumjeva da je tokom 2018. godine smrtno stradalo 91 osoba/lice u saobraćajnim/prometnim nezgodama. Ipak, ukoliko uspoređujemo broj stradalih 2019. godine sa 2017. godinom, broj je manji za dva lica/osobe, kada su 104 osobe/lica smrtno stradale u saobraćajnim/prometnim nezgodama. Crna statistika na cestama u Sloveniji je naročito bila izražena u prvoj polovini godine kada je broj smrtno stradalih bio čak 40% veći od odnosu na isti period prethodne godine. Kao glavni razlozi pogoršane sigurnosti u saobraćaju/prometu navode se povećan broj ličnih putovanja, povećan tranzitni saobraćaj/promet, te sve veći broj motocikala u saobraćaju/prometu. Tokom prošle godine na slovenačkim cestama se dogodila 18.861 saobraćajna/prometna nezgoda u kojima je teško povrijeđeno 814 osoba/lica. U 2018. godini ukupno je registrovano 18.248 saobraćajnih/prometnih nezgoda, u kojima je teško je povrijeđeno 821 osoba/lice, dok je u 2017. godini zabilježeno 17.584 saobraćajnih/prometnih nezgoda sa 851 teško povrijeđenom osobom/licem. Glavni uzorci koji dovode do nezgoda su prebrza vožnja, pogrešan smjer, oduzimanje prvenstva. Posebno je alarmantan povećan broj alkoholiziranih učesnika u saobraćaju/prometu, iz razloga što je vožnja u alkoholiziranom stanju prošle godine bila uzrok svake treće saobraćajne/prometne nezgode sa smrtnim slučajem. Uprkos prošlogodišnjem povećanju poginulih na slovenskim cestama stopa smrtnosti na milion stanovnika je ispod prosjeka EU i tokom protekle godine je znosila 49 smrtno stradalih na milion stanovnika. U Sloveniji je i dalje na snazi „Program nacionalne sigurnosti na cestama 2013-2022. godina“ koji je vlada usvojila još u martu/ožujku 2013. godine. Program je baziran na viziji „Vision Zero“, koji ima za cilj nulu smrtnih slučajeva i teško povrijeđenih na cestama. Prioriteti programa su edukacija vozača, preventivne i medijske kampanje usmjerene ka najranjivim učesnicima u saobraćaju/prometu poput pješaka, djece, starijih i biciklista, te na mjerama protiv konzumiranja alkohola i prekoračenja brzine. Glavni cilj je da se 2022. godine broj poginulih i teško povrijeđenih prepolovi u odnosu 2011. godinu, odnosno da se dostigne smrtnost od 3,5 slučaja na 100.000 stanovnika i 230 teško povrijeđenih na milion stanovnika.

BUGARSKA

U 2019. godini u Bugarskoj se dogodilo 6.715 saobraćajnih/prometnih nezgoda sa smrtnim ishodom ili sa povrijeđenim osobama/licima u kojima su 623 osobe/lica stradale, dok su 8.482 osobe/lica pretrpjele teže ili lakše povrede. Tako je samo u decembru protekle godine zabilježeno 540 saobraćajnih/prometnih nezgoda u kojima su život izgubile 42 osobe/lica, dok ih je 681 povrijeđeno. Tokom 2018. godin u 6.674 saobraćajnih/prometnih nezgoda smrtno je stradalo 611 osoba/lica, a 8.445 ih je pretrpjelo lakše ili teže tjelesne povrede, dok je u 2017. godini zabilježeno 6.846 saobraćajnih/prometnih nezgoda sa fatalnim ishodom u kojima je život izgubilo 682 osoba/lica, a 8.630 ih je teže ili lakše povrijeđeno. Prema prikupljenim podacima u periodu od 01.01.2007. godine do 31.12.2019. godine u Bugarskoj je u saobraćaju/prometu smrtno stradalo čak 9.590 osoba/lica. U skladu sa podacima EU sa 89 poginulih osoba/lica na milion stanovnika, Bugarska se nalazi u samom vrhu ljestvice u Europskoj uniji po stopi smrtnosti u saobraćaju/prometu. Glavni uzroci nezgoda su prekoračenje brzine, rizična preticanja, vožnja pod uticajem alkohola i neodržavanje sigurnog odstojanja.

RUMUNIJA

Tokom protekle godine u Rumuniji su smrtno stradale 1.864 osobe/lica, dok ih je 39.669 teže ili lakše povrijeđeno. U 2018. godini u saobraćajnim/prometnim nezgodama život je izgubilo 1.867 osoba/lica, a povrijeđenih 38.709 osoba/lica, dok je u 2017. godini zabilježena 1.951 smrtno stradala osoba/lice i 40.211 lakše ili teže povrijeđena osoba/lice. Više od 47% stradalih u saobraćajnim/prometnim nezgodama su pješaci i biciklisti.

Katastrofalno stanje cestovne infrastrukture, nedostatak horizontalne i vertikalne signalizacije, korupcija u svim sferama društva uključujući i izgradnju cesta, nedovoljna edukacija vozača, ali i svih ostalih učesnika u saobraćaju, prebrza vožnja i vožnja pod uticajem alkohola i droga, nekorištenje sigurnosnih pojaseva, alkoholiziranost pješaka i vozača bicikla, sve su to razlozi koji su etiketirali rumunske ceste kao najgore i najnesigurnije u Europi, a Rumuniju kao zemlju sa najvećim brojem stradalih u saobraćaju/prometu. Tokom posljednje dekade 2010-2019. godine u saobraćajnim/prometnim nezgodama život su izgubile ukupno 19.604 osobe/lica, dok je 358.960 osoba/lica teže ili lakše povrijeđeno, što je zapanjujući podatak.

Ukoliko uporedimo podatke o stradalima u saobraćaju/prometu u protekle tri godine uočićemo da se broj poginulih smanjio, ali ne u dovoljnoj mjeri da bi to značajnije uticalo na smanjenje stope smrtnosti u ovoj zemlji, pa se Rumunija i dalje nalazi na prvom mjestu po broju smrtno stradalih lica/osoba u saobraćajnim/prometnim nezgodama, gdje je tokom protekle godine smrtno stradalo čak 96 osoba/lica na milion stanovnika.

ALBANIJA

Posljednjih decenija, a nakon pada totalitarnog režima, Albanija je doživjela ubrzani razvoj zemlje u svim privrednim granama uključujući i razvoj saobraćaja/prometa. Nakon višedecenijskih zabrana posjedovanja vlastitog vozila, devedesetih godina prošlog vijeka građanima je konačno omogućena kupovina automobila, što je dovelo do značajnog porasta broja vozila na cestama. Uzimajući u obzir činjenicu da većina stanovništva nije imala izgrađenu saobraćajnu/prometno kulturu, niti su poznavali saobraćajna/prometna pravila i propise sve je to uticalo i na stanje cestovne sigurnosti u ovoj zemlji, odnosno na povećanje broja saobraćajnih/prometnih nezgoda i njihovih posljedica.

Prema prikupljenim podacima u Albaniji se u 2019. godini dogodilo 1.498 saobraćajnih/prometnih nezgoda u kojima je život izgubilo 227 osoba/lica, dok je 1.817 osoba/lica teže ili lakše povrijeđeno. Tokom 2018. godine u 1.718 saobraćajnih/prometnih nezgoda koliko je zabilježeno poginulo je 213 osoba/lica, a 2.078 ih je teže ili lakše povrijeđeno, dok je u 2017. godini u 1.978 saobraćajnih/prometnih nezgoda život izgubilo 222 osobe/lica, a 2.389 osoba/lica je teže ili lakše povrijeđeno.

Kako bi se poboljšalo stanje cestovne sigurnosti u zemlji Vlada je kroz Program sigurnosti na cestama donijela niz mjera koje treba poduzeti, a koje se odnose na poboljšanje kvaliteta cestovne infrastrukture i signalizacije, masovnu edukaciju svih učesnika u saobraćaju/prometu, kontrolu polaganja vozačkih ispita i rada stanica tehničkog pregleda, itd.

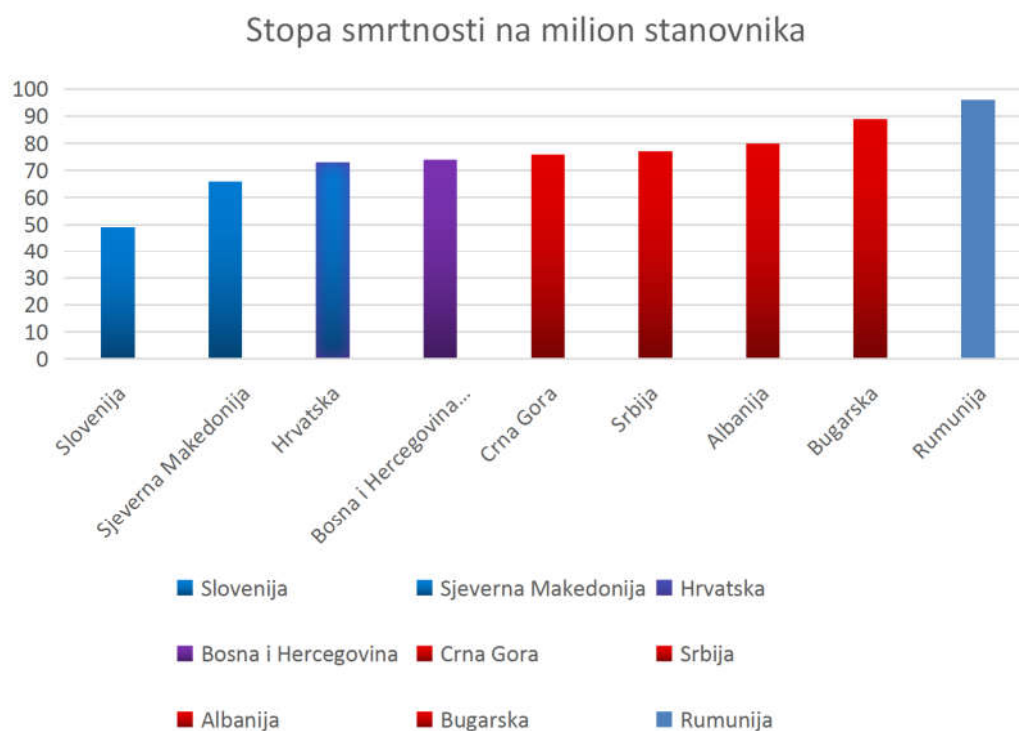
Unatoč usvojenim mjerama i provođenju istih, Albanija, kao uostalom i većina zemalja Zapadnog Balkana, duži niz godina bilježi veliki broj smrtno stradalih i spada u red rizičnih zemalja sa stopom smrtnosti koja je tokom protekle godine iznosila 80 poginulih na milion stanovnika.

BOSNA I HERCEGOVINA

Kad je riječ o posljedicama saobraćajnih/prometnih nezgoda u našoj zemlji, evidentno je da je tokom protekle tri godine došlo do značajnijeg smanjenja broja smrtno stradalih u saobraćajnim/prometnim nezgodama, dok se broj teže povrijeđenih povećao. U 2017. godini zabilježeno je 298 smrtnih slučajeva, u 2018. godini 277, dok se broj smrtnih slučajeva u 2019. godini smanjio na 261. Istovremeno, broj osoba/lica koja su u nezgodama pretrpjela teže tjelesne povrede porastao je sa 1.608 osoba/lica koliko ih je bilo u 2017. godini na 1.633 koliko ih je bilo u 2018. godini, da bi broj teže povrijeđenih osoba/lica dostigao broj od 1.668 osoba/lica.

Prema prikupljenim podacima stopa smrtnosti u saobraćajnim/prometnim nezgodama je 74 osobe/lica na milion stanovnika, što nas svrstava u bolje

rangirane zemlje regije, ali smo i dalje daleko od europskog prosjeka (51 poginula osoba lice/milion stanovnika).

Grafik 1. Broj poginulih na milion stanovnika u zemljama regije u 2019. godini